
7—11 februari.

Debatter m. m.

Onsdagen den 11 februari.

Sid.

Svar på frågor av:

Herr Birke ang. de av riksskattenämnden utfärdade anvisningarna för bestämmande av procentsatsen för hyresvärdet vid taxering av villafastighet 6

Herr Nihlfors ang. källskatten för gift man vid inträffande ändring av hustruns inkomstförhållanden 10

Svar på interpellation av fröken Vinge ang. reglerna för tillsättande av huvudmän i sparbankerna 13

Svar på frågor av:

Herr Carlsson i Stockholm om bemyndigande för utredningen angående verkstadsanläggningar åt små företagare inom industri och hantverk att återupptaga sitt arbete 15

Herr Königson ang. utredningen av frågan om arbetarpensionering. 17

Ändring i grundlagarna 18

Lagen om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom 26

Interpellationer av:

Herr Nilsson i Bästekille ang. import av matpotatis från Danmark. 27

Herr Agerberg ang. resekostnadsbidrag ur postverkets understöds-kassa för resor till privatägda turistanläggningar 28

Herr Jansson i Benestad ang. förslag till 1953 års riksdag i syfte att undvika skärpning av förmögenhetsbeskattningen 29

Fru Eriksson i Stockholm ang. körkortsbestämmelserna för socker-sjuka personer 30

Samtliga avgjorda ärenden.

Onsdagen den 11 februari.

<i>Konstitutionsutskottets</i> memorial nr 1, ang. ändring i grundlagarna . .	18
<i>Statsutskottets</i> utlåtande nr 14, ang. utgifter å tilläggsstat II (justitie- departementet)	25
— nr 17, ang. d:o (socialdepartementet)	25
— nr 22, ang. d:o (inrikesdepartementet)	25
— nr 25, ang. oförutsedda utgifter	25
— nr 26, ang. avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster	25
— nr 27, ang. stat för statens allmänna fastighetsfond	25
<i>Bevillningsutskottets</i> betänkande nr 1, ang. fortsatt tillämpning av förordningen med provisoriska bestämmelser om särskilda inves- teringsfonder för ersättande av förlorade inventarier och lager- tillgångar	25
— nr 2, ang. fortsatt giltighet av förordningen angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift	26
<i>Första lagutskottets</i> utlåtande nr 1, ang. justitieombudsmannens äm- betsförvaltning	26
— nr 2, ang. militieombudsmannens ämbetsförvaltning	26
— nr 3 ang. ändrad lydelse av 1 § lagen med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål, m. m.	26
— nr 4, ang. fortsatt giltighet av lagen om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, m. m.	26
<i>Andra lagutskottets</i> utlåtande nr 1, ang. ändrad lydelse av 10 § 1 mom. sinnessjuklagen	27
<i>Tredje lagutskottets</i> utlåtande nr 1, ang. ändrad lydelse av 7 kap. 24 § vattenlagen	27
<i>Jordbruksutskottets</i> utlåtande nr 2, ang. utgifter å tilläggsstat II _x (jord- bruksärenden.)	27

Lördagen den 7 februari.

Kl. 2 em.

§ 1.

Justerades protokollet för den 31 nästlidna januari.

§ 2.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets memorial nr 1, med uppgift å vilande förslag till ändring i grundlagarna;

statsutskottets utlåtanden:

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1953/54 till oförutsedda utgifter;

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag för budgetåret 1953/54 till avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster; och

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1953/54;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts

proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 11 maj 1951 (nr 230) med provisoriska bestämmelser om särskilda investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar; och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 22 april 1949 angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning;

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning;

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 april 1949 (nr 164) med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål, m. m.; och

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 juni 1945 (nr 520) om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, m. m.;

andra lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 10 § 1 mom. sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321);

tredje lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 7 kap. 24 § vattenlagen; och

jordbruksutskottets utlåtande nr 2, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53,

såvitt propositionen avser jordbruks-
ärenden.

§ 3.

Anmälades, att bankoutskottet jämlikt § 21 riksdagsstadgan anmält, att från delegerade för riksdagens verk inkommit framställning rörande pensionsåldern för kvinnliga befattningshavare vid riksdagens verk.

Denna anmälan bordlades.

§ 4.

Anmälades, att följande Kungl. Maj:ts propositioner tillställts kammaren:

nr 36, med förslag till lag angående ändring i lagen den 26 juli 1947 (nr 530) om särskilda barnbidrag till änkers och invaliders m. fl. barn;

nr 38, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 § och 8 § 3 mom. förordningen den 18 maj 1934 (nr 168) angående postverkets ansvarighet för

försändelser och medel, som mottagits till postbefordran, m. m.; samt nr 39, angående dispositionen av överskottsmedel i vissa clearingkassor.

Dessa propositioner bordlades.

§ 5.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till riksdagens andra kammare.

Jag får härmed på grund av utrikes resa anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen för tiden 7 februari 1953—18 februari 1953.

Stockholm den 6 februari 1953.

Bertil Ohlin.

Kammaren biföll denna anhållan.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 2.02 em.

In fidem

Gunnar Britth.

Tisdagen den 10 februari.

Kl. 4 em.

§ 1.

Justerades protokollen för den 3 och den 4 innevarande februari.

§ 2.

Föredrogos var efter annan följande Kungl. Maj:ts på bordet liggande propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionen nr 36, med förslag till lag angående ändring i lagen den 26 juli 1947 (nr 530) om särskilda barnbidrag till änkers och invaliders m. fl. barn;

till bevillningsutskottet propositionen nr 38, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 § och 8 § 3 mom. förordningen den 18 maj 1934 (nr 168) angående postverkets ansvarighet för

försändelser och medel, som mottagits till postbefordran, m. m.; samt

till statsutskottet propositionen nr 39, angående dispositionen av överskottsmedel i vissa clearingkassor.

§ 3.

Föredrogos och lades till handlingarna bankoutskottets anmälan jämlikt § 21 riksdagsstadgan, att från delegerade för riksdagens verk inkommit framställning rörande pensionsåldern för kvinnliga befattningshavare vid riksdagens verk.

§ 4.

Föredrogos, men bordlades åter konstitutionsutskottets memorial nr 1,

statsutskottets utlåtanden nr 14, 17, 22 och 25—27, bevillningsutskottets betänkanden nr 1 och 2, första lagutskottets utlåtanden nr 1—4, andra lagutskottets utlåtande nr 1, tredje lagutskottets utlåtande nr 1 samt jordbruksutskottets utlåtande nr 2.

§ 5.

Anmäldes, att följande Kungl. Maj:ts propositioner tillställts kammaren, nämningen

nr 40, angående ersättning till V. G. G. Andersson m. fl.;

nr 41, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag;

nr 42, med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 § 3 mom. samt 7 och 11 §§ förordningen den 16 maj 1884 (nr 25) angående patent;

nr 43, med förslag till förordning om ändring i förordningen den 3 maj 1946 (nr 175) med vissa bestämmelser rörande skadeståndsskyldigheten för förare av motorfordon, motorredskap och traktortåg, som tillhöra eller nyttjas av staten;

nr 44, med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 30 maj 1952 (nr 325) med särskilda bestämmelser om in- och upplåning vid centralkassa för jordbrukskredit; och

nr 45, angående frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan.

Dessa propositioner bordlades.

§ 6.

Anmäldes, att bankoutskottet jämlikt § 21 riksdagsstadgan anmält, att till utskottet inkommit framställning från fullmäktige i riksgäldskontoret med förslag till ändring av avlöningsbestämmelserna för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän.

Denna anmälan bordlades.

§ 7.

Föredrogs följande till kammaren inkomna ansökan:

Till riksdagens andra kammare.

Härmed få undertecknade hemställa om ledighet från riksdagsgöromålen för deltagande i Nordiska rådets första möte i Köpenhamn, undertecknade Severin och Pettersson i Dahl under tiden den 12—den 22 februari 1953 och övriga under tiden den 13—den 22 februari 1953.

Stockholm den 10 februari 1953.

Frans Severin
Martin Skoglund
Anders Pettersson
Olof Andersson
Wald. Svensson
Adolf Wallentheim
Olov Rylander
Rolf Edberg

Vidare upplästes följande läkarintyg:

Riksdagsman Harald Kärrlander, Kyrkdal, är på grund av bronkit. ac. med feber förhindrad att delta i riksdagsarbetet fr. o. m. 8 febr. t. o. m. 16 febr. 1953, intygar.

Stockholm den 7 febr. 1953.

Ernfrid Nilsson
 leg. läkare.

Den föredragna ansökningsbifölls. Herr Kärrlander beviljades ledighet från riksdagsgöromålen från och med den 8 till och med den 16 innevarande februari.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 4.05 em.

In fidem
Gunnar Britth.

Onsdagen den 11 februari.

Kl. 2 em.

§ 1.

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrått med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenum onsdagen den 18 innevarande februari företaga val av dels tjugufyra ledamöter i den nämnd, vilken enligt § 103 regeringsformen och § 69 riksdagsordningen äger att döma huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, dels ock sex suppleanter i nämnden.

§ 2.

Svar på fråga ang. de av riksskattenämnden utfärdade anvisningarna för bestämmande av procentsatsen för hyresvärdet vid taxering av villafastighet.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet SKÖLD erhöll på begäran ordet för att besvara herr Birkes fråga angående de av riksskattenämnden utfärdade anvisningarna för bestämmande av procentsatsen för hyresvärdet vid taxering av villafastighet.

Svaret hade före sammanträdet i stencilerad form tillställts kammarens ledamöter.

Herr statsrådet Sköld uppläste nu svaret, som var av följande lydelse:

Herr talman! Ledamoten av andra kammaren herr Birke har till mig framställt en fråga, om jag anser innehållet i de anvisningar riksskattenämnden utfärdat för bestämmande av procentsatsen för hyresvärdet vid årets taxering av villafastighet stå i överensstämmelse med vissa uttalanden av mig, som gjordes i samband med att jag förra året besvarade en interpellation av herr Birke.

I detta interpellationssvar erinrade jag om att det har visat sig nödvändigt för taxeringsmyndigheterna att arbeta med vissa schabloner då det gäller att beräkna värdet av bostadsförmåner. Jag anförde vidare att en omprövning av de schabloner, som rekommenderas i de lokalt utfärdade anvisningarna för taxeringsarbetet, årligen sker. Jag tillade att huruvida någon sänkning kommer att ske vid omprövningen inför 1953 års taxering uppenbarligen blir beroende av vad som framkommer rörande relationen mellan då konstaterad hyresnivå och de nya taxeringsvärdena. I omedelbar anslutning härtill fällde jag det ena av de yttranden, som herr Birke åsyftar med sin fråga i dag, nämligen: Det bör alltså uppmärksammas, att höjda taxeringsvärden i och för sig icke medför höjda hyresvärden.

Sett i det sammanhang, i vilket yttrandet står, innefattar det inte — och var inte heller åsyftat att innefatta — annat än en slutsats, som följer av eu uttolkning av kommunalskattelagens bestämmelser. Dessa bestämmelser innebär, som jag också framhöll i mitt tidigare interpellationssvar, att värdet av bostadsförmån skall beräknas med ledning av i orten gällande hyrespris eller, om så inte kan ske, efter annan lämplig grund. Ehuru sålunda taxeringsmyndigheterna avsetts skola i varje särskilt fall pröva värdet av bostadsförmånen, har emellertid utvecklingen medfört att man nödgats använda schabloner för beräkningen. Detta förfaringssätt har också accepterats av skattedomstolarna.

Riksskattenämnden har nu rekommenderat vissa grunder för de anvisningar om inkomsttaxeringen av egna hem och liknande bostadsfastigheter, som lokalt utfärdas av till länsstyrelsen

Svar på fråga ang. de av riksskattenämnden utfärdade anvisningarna för bestämmande av procentsatsen för hyresvärdet vid taxering av villafastighet.

anslutna organ. Dessa rekommendationer utgör ett led i nämndens rådgivande och vägledande verksamhet för att främja en riktig taxering. Några direktiv från Kungl. Maj:ts eller finansdepartementets sida kan inte lämnas i detta hänseende.

Självfallet har nämnden vid meddelandet av dessa rekommendationer helt följt skatteförfattningarnas bestämmelser. I likhet med vad jag gjorde i mitt interpellationssvar förra året framhåller nämnden, att en höjning av taxeringsvärdet inte bör i och för sig medföra en höjning av de förut antagna hyresvärdena. Utgångspunkten för nämndens utredningsarbete överensstämmer sålunda med de synpunkter jag förra året lade på frågan. Huruvida resultatet gör det, tillkommer inte mig att fälla något omdöme om. Det skulle innefatta en tolkning av skattelagarna, som endast skattedomstolarna har befogenhet att göra.

Det är emellertid obestriddigt, att nämndens rekommendationer i många fall kommer att leda till en förhöjning av det beräknade hyresvärdet av fastighetsägarens egen bostad. I visst hänseende är detta naturligt. Hyror för vanliga bostadslägenheter har i allmänhet höjts med 5–10 procent. En dylik generell hyreshöjning måste enligt skattelagarna avspegla sig i ett högre värde på bostadsförmåner. Nu lär det i många fall bli ännu större förhöjningar, i den mån riksskattenämndens rekommendationer följes. Detta har sin förklaring däri, att det är första gången riksskattenämnden i praktiken haft möjlighet att verka för en mera enhetlig taxering på detta område. Tidigare har på olika orter följts olika praxis. Värdet av bostadsförmån i eget hus har uppskattats olika. När man nu försöker sig fram till likartade grunder får detta till följd, att de som förut varit för lågt taxerade lyftes upp. Dessa förhöjningar av taxe-

ringen innebär helt naturligt för den enskilde fastighetsägaren en olägenhet, som blivit särskilt kännbar genom att tvenne olika tendenser kommit att peka åt samma håll. Vad det slutliga resultatet kommer att bli vid årets taxering beror inte helt på riksskattenämndens rekommendationer. Dessa är inte bindande för taxeringsmyndigheterna. I sista hand blir det dessutom skattedomstolarna som har avgörandet i sin hand.

Det andra uttalandet i mitt interpellationssvar förra året, som herr Birke åberopat, nämligen att jag för min del inte tänkte beröva egnahemsägarna den förmån, som de har genom att de i grund och botten får en lindrigare taxering via sina fastigheter än de flesta andra, hänförde sig till en helt annan sak. Det avsåg inte 1953 års taxering och problemet om de höjda taxeringsvärdenas inverkan på bostadsvärdena. Yttrandet ingick som ett led i en replik till herr Ohlin, som tidigare i debatten hade framfört några synpunkter. Herr Ohlin berörde — liksom även jag hade gjort i själva interpellationssvaret — ett av 1950 års skattelagssakkunniga framlagt förslag till nya regler för taxering av en- och tvåfamiljsfastigheter. Herr Ohlin uttryckte en farhåga att, om förslaget skulle gå igenom, detta åtminstone i många fall skulle komma att innebära en höjd bostadskostnad. Det var som svar på denna förmodan, som jag fällde det nyss återgivna yttrandet om att jag inte tänkt beröva egnahemsbyggarna deras taxeringsförmån.

Herr Birke har alltså i sin fråga gett detta mitt yttrande en felaktig innebörd.

Härefter yttrade:

Herr BIRKE (h): Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för hans svar på min fråga men måste beklaga, att svaret är så föga positivt.

Svar på fråga ang. de av riksskattenämnden utfärdade anvisningarna för bestämmande av procentsatsen för hyresvärdet vid taxering av villafastighet.

När jag den 16 januari i fjol interpellade finansministern rörande sambandet mellan hyresvärdet vid taxeringen av villafastigheter och de höjda taxeringsvärdena, skedde detta — vilket jag också uttryckligen framhöll — i syfte att från finansministerns sida få ett auktoritativt besked om att höjningen av taxeringsvärdena inte i och för sig gav anledning till en höjning av hyresvärdet. Ett sådant uttalande erhöll jag också, och jag uttryckte i vederbörlig ordning min tillfredsställelse över svaret.

Riksskattenämnden har numera avgivit en särskild »P M rörande beräkning av hyresvärden för enfamiljshus vid 1953 års taxering». Såsom finansministern nyss antydde har nämnden däri uttalat den principiella uppfattningen, att en höjning av taxeringsvärdet å villafastigheterna *icke* i och för sig borde medföra en höjning av de förut antagna hyresvärdena. Jag har givetvis ingenting att invända mot detta uttalande, som ju helt överensstämmer med vad jag själv velat ge uttryck åt. Inte heller har jag någon erinran att göra mot nämndens uttalande, att förmånen av hyresfri bostad skall sättas i relation till taxeringsvärdet för det fall att man inte kan få fram det belopp, som skulle erhållas vid uthyrning. Jag förstår, att taxeringsnämnderna i kanske flertalet fall måste tillämpa en schablonmässig beräkningsgrund. Vad jag däremot *inte* kan acceptera är de procentsatser nämnden förordat. Hyresvärdet bör, säger nämnden, »i regel uppskattas till 5 % av taxeringsvärdet». Det kan väl inte råda någon tvekan om att ett så högt procenttal skulle betyda en ganska stark höjning av hyresvärdet för de allra flesta villaägare. Om man utgår från att taxeringsvärdet — som inte alls är ovanligt — höjts med 40—50—60 %, kommer man ju utan några vidlyftiga beräkningar fram till att 5 % på nya taxeringsvärdet motsvarar 7 å

8 % på det gamla, och så höga procenttal tillämpades väl inte någonstans i landet.

Jag kan, herr talman, inte neka till att finansministerns i fjol så välvilliga inställning till villaägarna förefaller mig ha undergått en ganska väsentlig förändring. Bortsett från vissa skäligen självklara uttalanden har finansministerns svar i dag föga likhet med det, han gav mig den 13 februari i fjol. Vad jag fått veta är, att det inte tillkommer finansministern att fälla något omdöme om *resultatet* av riksskattenämndens överväganden. Detta skulle, säger han, innefatta en tolkning av skattelagarna, som endast skattedomstolarna har befogenhet att göra.

Det är då tydligt att jag, med de stränga krav som finansministern här ställt upp, redan har brutit i finkänslighet, då jag har givit uttryck åt min uppfattning om riksskattenämndens slutliga rekommendationer. Men så hade jag inte heller trott att någon skulle komma på den idén att tala om »*tolkning* av skattelagarna», när diskussionen i själva verket inte gäller författningens innehåll utan riktigheten av det resultat man kan komma fram till vid *tillämpningen*, om man begagnar den schablonmetod som riksskattenämnden här föreslagit.

I min fråga till finansministern åberopade jag också ett hans uttalande i fjol om att finansministern inte tänkt beröva egnahemsbyggarna den förmån som de haft genom att de — som uttrycket föll — i grund och botten fått en lindrigare taxering via sina fastigheter än de flesta andra. Jag ansåg nämligen för min del att detta yttrande var ett så klart uttryck för vad jag uppfattat som finansministerns mening, att det även borde kunna ses isolerat. Självfallet ville jag inte därmed göra gällande, att finansministern skulle ha någon skyldighet att meddela riksskatte-

Svar på fråga ang. de av riksskattenämnden utfärdade anvisningarna för bestämmande av procentsatsen för hyresvärdet vid taxering av villafastighet.

nämnden eller taxeringsnämnderna några direktiv i denna fråga.

Sett i sammanhang med min fråga, huruvida herr statsrådet fann riksskattenämndens rekommendationer stå i överensstämmelse med hans uttalanden i fjol, är det något förvånansvärt att statsrådet nu understrukit, att hans ifrågavarande uttalande endast hade en mycket begränsad och högst villkorlig räckvidd.

Jag vill, herr talman, sluta med att än en gång beklaga, att finansministern inte velat ge något klart besked på min fråga. Säkert känner Sveriges villaägare nu stor besvikelse över att finansministern är så negativt inställd härvidlag. De är medvetna om att de redan tidigare via fastighetsskatten fått bära en hårdare skattebörda inom kommunen än övriga inkomsttagare och att denna merbelastning skärpts genom höjningen av taxeringsvärdena. Nu har de att frukta att även deras statsskatt skall gå upp. I ett läge där hyrorna i stort sett är låsta får villaägarna motsvarande kostnader väsentligt höjda, och de blir enligt mitt sätt att se på nytt placerade i en särklass.

Såvitt jag förstår blir situationen vid årets taxeringar den, att det för villaägarna inte kommer att återstå något annat än att överklaga taxeringarna, så att skattedomstolarna — såsom ju finansministern också antytt — får ta ställning till denna fråga. På så sätt kanske också villaägarna kan få sin sak rättvist bedömd.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **SKÖLD**: Herr talman! Det är väl ändå ganska uppenbart, att om jag beträffande taxeringsnämndernas förfarande i denna fråga här skulle ge anvisningar, som står i strid med de rekommendationer som riksskattenämnden har gjort, då skulle jag ha upphävt mig till skattemyndighet. Det

är klart att herr Birke kan ha sin mening om denna sak och även uttala denna sin mening, men det är väl litet annorlunda för finansministern att göra på det sättet. Det skulle innebära att man satte taxeringsmyndigheterna i tvivelsmål om vem det var som hade att ge rekommendationerna. Sveriges riksdag är den som beslutar skattelagarna, Sveriges riksdag har givit riksskattenämnden denna befogenhet att ge rekommendationer, men Sveriges riksdag har inte givit *mig* denna befogenhet.

Jag går därför inte in på riksskattenämndens rekommendationer, men jag tycker ändå att jag kanske i rättvisans namn bör anföra ett par av huvudpunkterna i riksskattenämndens utredning.

Riksskattenämnden har tagit in uppgifter rörande alla av hyresnämnderna i olika orter fastställda grundhyror för enfamiljsvillor. Därvid har man kommit fram till att dess hyror har fastställts till i genomsnitt 7,8 procent på det gamla taxeringsvärdet och 5,5 procent på det nya, och så har riksskattenämnden sänkt dessa 5,5 procent till 5 procent.

Jag vill vidare fästa uppmärksamheten på att riksskattenämnden har gjort en utredning rörande sådana kostnader för egnahems- och villaägares fastigheter, som är avdragsgilla vid taxeringen, och därvid kommit till att dessa kostnader kan uppskattas till lägst sammanlagt 5,1 procent av taxeringsvärdet.

Jag skall inte fälla något omdöme om detta. Jag vill bara med detta ha sagt, att det väl ändå förefaller som om riksskattenämnden inte har gripit sina rekommendationer i tomma rymden, utan det finns en faktisk utredning bakom.

Nu beklagade herr Birke att de villiga uttalanden, som jag gjort i fjol, bara hade en villkorlig räckvidd. Ja,

Svar på fråga ang. källskatten för gift man vid inträffande ändring av hustruns inkomstförhållanden.

kan de ha annat än en villkorlig räckvidd? Det är ju, som jag redan har påpekat, härvidlag inte en fråga om vad finansministern vill och vad finansministern önskar, utan här är frågan, hur av riksdagen beslutade skattelagar skall tillämpas. När man nu kommer och säger att de höjda taxeringsvärdena kommer att leda till en förhöjning av det beräknade bostadsvärdet, kan jag därför inte göra mer än jag gjorde i fjol, nämligen konstatera, att det inte finns någon grund i skattelagarna för att taxeringsvärdenas höjd skall bestämma bostadsvärdet. Det är hyresnivån som skall bestämma bostadsvärdet. Att man sedan använder taxeringsvärdet för att få en schablon vid beräkningen av hyresvärdet innebär ju bara att man använder taxeringsvärdet som ett hjälpmedel, och det har ingen självständig betydelse i detta sammanhang.

Jag vill sluta med att säga att frågan, huruvida min inställning är positiv eller negativ, inte kan prövas i detta sammanhang. Den får prövas när jag, som jag hoppas, litet längre fram under denna riksdag kommer med vissa förslag till ändringar av skattelagarna, ty det är i sådana sammanhang som jag kan ge till känna min inställning.

Herr **BIRKE** (h): Herr talman! Finansministern åberopade vissa siffror som riksskattenämnden skulle ha kommit fram till efter en undersökning av vissa villafastigheter. Såvitt jag är rätt underrättad grundar sig detta material på undersökning av ett mycket begränsat antal villor, vilket alltså inte skulle ge något uttryck för det allmänna villabeståndet i landet.

Jag vill sluta med att säga att jag inte tror att det finns någon villaägare, som har trott eller anser det rättvist att tillämpningen av riksskattenämndens bestämmelser skulle medföra sådana våldsamma höjningar av deras

bostadskostnader, som nu blivit fallet när de tidigare har haft lägre hyror. Det är kanske för hårt att säga det, men villaägarna är dock människor, som har sparat för att åstadkomma egna hem och därmed har hjälpt till att få bostadsmarknaden sanerad. Till lön härför får de nu sina hyror avsevärt höjda, medan andra människor har hyresreglerade och fastlåsta hyror.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3.

Svar på fråga ang. källskatten för gift man vid inträffande ändring av hustruns inkomstförhållanden.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **SKÖLD** erhöll på begäran ordet för att besvara herr Nihlfors' fråga angående källskatten för gift man vid inträffande ändring av hustruns inkomstförhållanden.

Svaret hade före sammanträdet i stencilerad form tillställts kammarens ledamöter.

Herr statsrådet Sköld uppläste nu svaret, som var av följande lydelse:

Herr talman! Ledamoten av andra kammaren herr Nihlfors har till mig framställt en fråga, om jag ville vidtaga åtgärder för att källskatten för gift man, vars hustrus inkomstförhållanden ändrats, kunde bättre anpassas till de faktiska inkomstförhållandena än vad nu gällande bestämmelser ger möjlighet till.

Frågan åsyftar tydligen tillämpningen av kolumn 4, som har införts i årets källskattetabell. Medan förra året endast en kolumn i källskattetabellerna kunde bli tillämplig för gift man, som levde tillsammans med sin hustru, finns från och med i år två kolumner att välja mellan, nämligen kolumn 3 och kolumn 4. Källskatteavdrag skall göras enligt kolumn 3, då hustrun kan förväntas icke få någon inkomst under inkomståret eller då hennes in-

Svar på fråga ang. källskatten för gift man vid inträffande ändring av hustruns inkomstförhållanden.

komst ej kommer att uppgå till 2 000 kronor. Har hustrun över 2 000 kronors inkomst, skall mannens skatteavdrag beräknas enligt den nya kolumn 4, där avdraget blir högre.

Den nya kolumnen har föranletts av de i fjol beslutade ändringarna i skattebestämmelserna, som grundades på 1949 års skatteutrednings förslag. Den gamla regeln innebär, att man vid taxeringen proportionerar äkta makars ortsavdrag i förhållande till deras taxerade inkomster. Om då mannen, som mestadels är fallet, har en betydligt högre inkomst än hustrun, får han tillgodogöra sig en mycket större del av det gemensamma ortsavdraget än hustrun. Från och med taxeringen 1954, som avser innevarande års inkomster, skall makarna få hälften var av ortsavdraget. I den mån den ena maken inte kan utnyttja sin hälft därför att inkomsten är för låg, får den andra maken tillgodoräkna sig den överskjutande delen.

Dessa ändrade regler har föranlett ändrade bestämmelser också beträffande källskatteuttaget från och med innevarande år. Skillnaden i skatt blir ganska avsevärd för en man, vars hustru har ingen eller mycket liten inkomst och alltså icke alls eller till endast obetydligt del kan utnyttja sin hälft av ortsavdraget, och en man, vars hustru har en inkomst som medger fullt tillgodoräknande av halva avdraget. För att för dessa senare fall preliminärskatteavdragen skall överensstämma så nära som möjligt med den slutliga skatten, infördes en ny kolumn i tabellerna. Skatten i denna nya kolumn 4 är beräknad under antagande att hustrun kan utnyttja sin hälft av ortsavdraget, vilken beträffande den statliga skatten i högsta ortsgrupp utgör 2 000 kronor. Kolumn 3 återigen bygger på den förutsättningen, att mannen utnyttjar hela det gemensamma ortsavdraget.

Införandet av kolumn 4 utgör alltså ett led i strävandena att få så god över-

ensstämmelse som möjligt mellan preliminär och slutlig taxering och därmed minska den kvarstående skatten.

Redan under förarbetena till 1952 års lagstiftning förutsågs, att det ibland kunde bli svårt för de lokala skattemyndigheterna att avgöra om kolumn 3 eller kolumn 4 skulle tillämpas. Jag framhöll i propositionen, att svårigheter kunde uppstå att på förhand bedöma makarnas inkomstförhållanden under visst inkomstår. Första gången detta skulle ske — hösten 1952 — fick man avgöra frågan med ledning av inkomstlängderna vid 1952 års taxering. Dessa längder avser inkomstförhållandena under 1951. Jag uttalade i propositionen, att någon säkerhet givetvis icke finns, att samma inkomstförhållanden som rätt för två makar under 1951 också skall råda under 1953. För de fall då fel kolumn angivits på debetsedeln framhöll jag, att den skattskyldige har möjlighet att genom hänvändelse till den lokala skattemyndigheten få annan kolumn tillämpad vid skatteavdraget. För inkomståren efter 1953 kunde den lokala skattemyndigheten följa de anteckningar om tillämpad kolumn, som gjorts på debetkorten för föregående år, i den mån skattemyndigheten icke genom anmälan från den skattskyldige eller på annat sätt fått kännedom om att inkomstförhållandena ändrats.

På försommaren 1952 utsändes en inom finansdepartementets rättsavdelning uppgjord promemoria till ledning för länsstyrelserna och de lokala skattemyndigheterna med anvisningar bl. a. om hur man borde förfara vid bestämmande av kolumn i källskattetabellen för gift man; i dessa anvisningar återgavs bl. a. ett utdrag av mitt anförande i nyssnämnda proposition.

Av uppgifter i tidningspressen har framgått, att den nya ordningen icke alltid slagit väl ut och att det varit ett stort antal ändringsfall. Framställning-

Svar på fråga ang. källskatten för gift man vid inträffande ändring av hustruns inkomstförhållanden.

arna om ändring har väl som regel gällt överflyttning från kolumn 4 till kolumn 3 för att få lägre källskatteavdrag. Utalandena i pressen torde emellertid i huvudsak ha avsett förhållandena i Stockholm.

Jag har helt nyligen låtit göra förfrågan hos samtliga länsstyrelser hur systemet fungerat och vilket förfarings-sätt man använt för att avgöra om kolumn 3 eller 4 skall tillämpas. Svaren visar att det icke någonstans varit sådana svårigheter som i Stockholm. På många håll har systemet gått mycket väl i lås och endast få ändringsfall har förekommit. På andra håll och särskilt i en del städer har vissa svårigheter mött, och antalet ändrings sökande har varit icke alldeles obetydligt. Man har på vissa håll enbart använt sig av den i propositionen angivna metoden att lägga 1952 års taxeringslängder till grund för bedömningen. På andra håll har man gjort undersökningar av inbetalningarna av källskatt under 1952. Detta förfarande har dock av tekniska skäl icke kunnat tillämpas överallt. I ytterligare andra fall har man bedömt frågan om hustruns inkomstförhållanden med ledning av de uppgifter om yrke och arbetsgivare, som lämnats vid mantalsskrivningen för år 1953. Frågan om vilken av dessa metoder som är att föredraga kan icke besvaras generellt. De synes alla ha gett ett resultat, som får bedömas som någorlunda tillfredsställande, om man tar hänsyn till första årets speciella tillämpningssvårigheter.

I Stockholm har man icke använt något av de nyss antydda förfarings-sätten utan tillämpat en mera schablonmässig metod. Att denna icke slagit särskilt väl ut sammanhänger till en del med att man tidigare under år 1952 har gjort en viss omorganisation på uppborgsverket. Till följd därav hade vissa eljest årligen återkommande rutinundersökningar, som skulle ha varit av betydelse för den här ifrågavarande

kolumndebiteringen, kommit att efter-sättas. Till de speciella svårigheter, som varit förknippade med arbetet i Stock-holm, hör också att antalet flyttningar är mycket stort. Enligt uppgift från uppborgsverket uppgick antalet flytt-ningsanmälda personer i Stockholm under år 1951 till närmare 150 000.

Som jag antydde redan i propositionen torde svårigheterna att tillämpa rätt kolumn bli väsentligt mindre i fort-sättningen. Det finns alltså anledning förmoda, att den nya ordningen kommer att fungera bättre under komman-de år. I samband med den förfrågan som jag lät göra hos länsstyrelserna har framkommit, särskilt från stockholms-håll, vissa förslag beträffande metodi-ken vid detta debiteringsarbete. Förslagen skall prövas i samråd med riks-skattenämnden, som numera fastställer källskattetablerna. Om något eller några av förslagen befinns praktiska och lämpliga, kommer självfallet åtgärder att vidtagas för att genomföra dem.

Att — såsom från vissa håll ifråga-satts — avskaffa kolumn 4 i tabellerna synes mig icke tillrådligt. Det skulle med all sannolikhet medföra att kvar-skatterna ökade betydligt. I varje fall bör man enligt min mening avvakta ytterligare ett eller ett par års erfarenheter, innan man närmare överväger ett sådant steg.

Härpå anförde

Herr NIHLFORS (fp): Herr talman! Jag är tacksam för den utförliga redogörelse som finansministern lämnat angående spörsmålet om kolumnerna 3 och 4 i årets källskattetabeller. Tydligt är att svårigheterna i Stockholm varit stora, beroende på lokala besvärligheter och på att uppborgsverket i denna stad gått efter en schablonmässigare metod än på andra håll. Såvitt jag förstår har det nya systemets genomfö-rande gått smärtfriare i de fall då de

Svar på interpellation ang. reglerna för tillsättande av huvudmän i sparbankerna.

lokala skattemyndigheterna vinnlagt sig om att skaffa uppgifter som varit färskare eller mera aktuella än de uppgifter, som man här i Stockholm har rättat sig efter. Jag fäster mig speciellt vid att man på sina håll tydligen har haft så nya uppgifter som dem, vilka lämnats vid mantalsskrivningen i oktober—november.

Finansministern säger sig inte kunna besvara den generella frågan om vilken metod som är att föredraga. Så mycket är väl klart, att man måste söka hämta fram så aktuella uppgifter som möjligt, när man tar ställning till frågan om vilken kolumn som skall användas. Ehuru finansministern inte redovisat för innehålllet av det förslag beträffande metodiken vid det debiteringsarbete, som framlagts särskilt från stockholmshåll i samband med finansministerns rundfråga till de berörda myndigheterna, vågar man väl hoppas på att förslagen syftar till en förbättring för de skattskyldiga och att efter prövning ett bättre tillstånd kan åstadkommas. För min del skulle jag vilja dra ett strå till stacken genom att framkasta den tanken att man väl kan låta arbetsgivarna, som ju visserligen belastas med allt möjligt i detta sammanhang, få tillfälle att, om så erfordras, självant på anmaning från arbetstagare ändra kolumn 4 till kolumn 3. Det kan sedan från arbetsgivarens sida meddelas till uppbördsverket. Åtminstone skulle man på det sättet kunna åstadkomma en avlastning och slippa stormanlopp av den art som förekommit här i Stockholm.

Jag delar den uppfattning, som finansministern givit uttryck åt, att man bör sträva efter att debiteringsförfarandet inte skall medföra större kvarskatter, och otvivelaktigt är det ju så att tanken bakom införandet av kolumn 4 är god. Det är bara i fråga om tillämpningen som det klickat. Jag hoppas alltså, att den oreda som förekommit inte skall behöva befaras i framtiden.

Jag vill slutligen också understryka, att jag av psykologiska skäl är angelägen om att löntagarna, vilka beröras av denna kolumnförvirring, behandlas på sådant sätt att irritation inte uppstår. Det är ju löntagarna som mest får känna av skattestrycket i detta land.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 4.

Svar på interpellation ang. reglerna för tillsättande av huvudmän i sparbankerna.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet SKÖLD erhöll på begäran ordet för att besvara fröken Vinges interpellation angående reglerna för tillsättande av huvudmän i sparbankerna.

Svaret hade före sammanträdet i stencilerad form tillställts kammarens ledamöter.

Herr statsrådet Sköld uppläste nu svaret, som var av följande lydelse:

Herr talman! Ledamoten av andra kammaren fröken Vinge har i en interpellation frågat mig, om jag anser nuvarande regler för tillsättandet av huvudmän i sparbankerna tillfredsställande. För den händelse så inte är fallet, frågar interpellanten om jag har för avsikt att vidtaga åtgärder för en rekrytering, som ökar insättarnas inflytande på valet av huvudmän.

Att det nuvarande systemet för utseende av huvudmän i sparbank icke är tillfredsställande är allmänt vitsordat. Detta har tagit sig uttryck i bl. a. att riksdagen år 1945 — i anledning av vissa motioner och på hemställan av bankoutsrottet — anhållit om en allmän revision av sparbankslagen, därvid frågan om ändrade grunder för utseende av huvudmän borde upptagas.

I anledning av denna riksdagens hemställan och andra framställningar rörande sparbankslagstiftningen tillsatte min företrädare i ämbetet år 1948 en kommitté med uppgift att verkställa utredning angående sparbankernas

Svar på interpellation ang. reglerna för tillsättande av huvudmän i sparbankerna. organisation och verksamhet. Denna kommitté, 1948 års sparbankssakkunniga, är för närvarande sysselsatt med sitt utredningsuppdrag. En av huvudfrågorna därvid är att överse reglerna beträffande huvudmän. Jag förutsätter att synpunkter av den art, som framförts i interpellationen, därvid prövas av de sakkunniga. Enligt vad jag erfärit kommer de sakkunniga att framlägga sitt betänkande i höst, och man torde med säkerhet kunna utgå från att de sakkunniga därvid kommer att föreslå ändrade bestämmelser beträffande huvudmannainstitutionen.

Härefter yttrade

Fröken VINGE (fp): Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för det mycket snabba och positiva svaret på min interpellation. Jag drar den slutsatsen av finansministerns anförande, att statsrådet delar den uppfattning, som redan 1920 uttalades av dåvarande finansministern Thorsson, när han talade om det mycket patriaraliska förmynderskap över insättarna, som för mansåldrar sedan befunnits naturligt och nyttigt och varpå praxis i fråga om huvudmännens rätt att komplettera sig själva grundats, inte längre kunde anses förenligt med rådande ekonomiska och sociala förhållanden och uppfattningar. Detta uttalades alltså redan år 1920. Jag vill säga, herr talman, att jag givetvis inte menar att enbart insättarna skall utöva inflytande på valet av huvudmän, utan låntagarnas och det allmännas intressen måste liksom förut vara representerade. Detta kan eventuellt ske som förut genom att en del av huvudmännen blir kommunvalda, men om det blir så skulle jag som ett mycket bestämt önskemål vilja uttala, att man får garantier för att detta val sker proportionellt. Det lär nämligen för närvarande inte alltid vara fallet.

När det sedan gäller frågan om hur man skall låta insättarna välja huvud-

män, har man faktiskt vissa erfarenheter att peka på. Vi har erfarenheter från ett par av våra grannländer, vi har erfarenheter från Kooperationen och vi har till och med erfarenheter från någon av våra små sparbanker. Det finns en skildring i något nummer av Svensk sparbankstidskrift för en del år sedan, där man talar om hur man gick till väga i en liten sokensparbank. Det fanns inte flera insättare än att man kunde kalla allesammans till sammanträde. De flesta av dem kom också dit och styrkte med sin medhavda sparbanksbok att de haft ett visst belopp inestående en viss tid — detta skulle nämligen konstituera deras rösträtt — och så kunde man göra upp en kandidatlista och förrätta val. Sedan bjöds det visst på kaffe, och allt var frid och fröjd.

Det är naturligtvis inte möjligt att gå till väga på samma sätt när det gäller de stora sparbankerna. Därvidlag kan man kanske få en viss ledning av det förfarande som tillämpas av ett av våra största livbolag, där det sker en demokratisk rekrytering av huvudmännen. Detta bolag har försäkringstagare över hela landet, och man har först och främst delat upp landet ur geografisk synpunkt i fem huvudområden. Det sker bara val i ett av dessa områden varje år, d. v. s. det förrättas årligen val av 1/5 av huvudmännen, som alltså får en femårig mandatperiod. Man kan emellertid inte kalla alla försäkringstagare från ett huvudområde till möte — därtill är områdena för stora — men genom att försäkringsbolagen har sin bokföring ordnad med hollerithkort, finns det möjlighet att göra stickprovstagningar. Man väljer inom huvudområdet ut ett mindre representativt distrikt. Visar det sig att det t. o. m. inom ett sådant mindre distrikt finns alltför många försäkringstagare, gör man inom distriktet en stickprovsmässig uttagning. De uttagna kallas till ett nomineringsmöte, där kandidater till

Svar på fråga om bemyndigande för utredningen angående verkstadsanläggningar åt små företagare inom industri och hantverk att återupptaga sitt arbete.

huvudmän nomineras. Men dessa väljs sedan inte vid sammanträdet, utan listorna skickas sedermera runt för omröstning, och väljarna får alltså tillfälle att fundera på saken.

När man förfar på detta sätt, vinner man också därmed, att risken för kupper minskas. De, som varit motståndare mot att låta insättarna välja huvudmän, har just talat om risken för kupper, men om bara 1/5 av huvudmännen väljes varje år, och det visar sig att under fem år i rad en viss meningsriktning varje gång lyckas förvärva majoritet, kan det inte vara fråga om någon kupp. Då finns det en utbredd opinion som också bör få komma till uttryck.

Jag förstår att finansministern, om de sakkunniga kommer med ett användbart förslag, är beredd att lägga fram proposition för riksdagen i ärendet. Jag vill sluta med att uttala den förhoppningen att vi inte skall hinna fira tioårsjubileum av riksdagens begäran om utredning i frågan innan denna proposition lägges fram.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5.**Svar på fråga om bemyndigande för utredningen angående verkstadsanläggningar åt små företagare inom industri och hantverk att återupptaga sitt arbete.**

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Chefen för handelsdepartementet, herr statsrådet ERICSSON, som anförde: Herr talman! Herr Carlsson i Stockholm har frågat mig, om jag ämnar bemyndiga utredningen angående verkstadsanläggningar åt småföretagare inom industri och hantverk att återuppta sitt arbete.

De åsyftade utredningsmännen för småföretagens lokalfrågor tillkallades den 3 september 1948 med uppdrag att utreda frågan om anskaffning och modernisering av såväl enskilda som kollektiva verkstadsanläggningar åt småföretagare inom industri och hantverk.

Den 19 januari 1951 förordnade Kungl. Maj:t, att utredningens arbete skulle vila tills vidare. Anledningen härtill var närmast den, att man i det konjunkturläge, som då rådde, inte kunde räkna med att i någon mera väsentlig utsträckning förverkliga de förslag, som förbereddes. Alldeles oavsett beslutet om anstånd med utredningen kvarstår emellertid den uppfattning, som kom till uttryck i utredningens direktiv, nämligen att det är påkallat att överväga åtgärder, varigenom småföretagens lokalförhållanden kan förbättras.

Frågan hur dessa spörsmål bör angripas har numera i vissa hänseenden kommit i ett annat läge. Enligt min mening bör nämligen åtgärderna för att förbättra småföretagens lokalförhållanden snarast ses som ett led i det större problemet rörande småindustriens rationalisering och finansiering. Detta ämne har på senare tiden i anslutning till det ändrade ekonomiska läget fått ökad aktualitet. Jag vill nämna att det för närvarande inom handelsdepartementet pågår en översyn av företagarföreningarnas verksamhet, avseende såväl upplysnings- som låneverksamheten till gagn för hantverk och småindustri. Vidare vill jag erinra om att finansministern nyligen tillkallat sakkunniga med uppdrag att verkställa utredning rörande utformningen av statliga stödåtgärder i syfte att stimulera avsättning, produktion och sysselsättning inom näringslivet. Denna utredning skall enligt givna direktiv som en huvuduppgift ta upp frågan om statligt stöd i olika

Svar på fråga om bemyndigande för utredningen angående verkstadsanläggningar åt små företagare inom industri och hantverk att återupptaga sitt arbete.

former åt företagsrationalisering. Med hänsyn till sålunda pågående utredningar är jag för närvarande inte beredd föreslå, att den vilande utredningen rörande småföretagens lokalfrågor återupptages. Hithörande frågor kommer emellertid att med uppmärksamhet följas inom handelsdepartementet.

Härefter yttrade

Herr CARLSSON i Stockholm (fp): Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Ericsson för svaret på min enkla fråga, samtidigt som jag beklagar att statsrådet icke kan ställa i utsikt utredningens snara fullföljande.

I flera sammanhang har jag kommit i kontakt med de problem, som sammanhänger såväl med småindustriens och hantverkets lokalförhållanden som detaljhandels lagerhållning, särskilt i städerna och kanske framför allt i Stockholm, och jag har kunnat konstatera vilka orimliga förhållanden som härvidlag gör sig gällande. En stor del av dessa verkstäder och rörelser är förlagda till gårds- och källarlokal eller till vindsskrymslen. Många av lokalerna är sedan länge utdömda, men i brist på andra utrymmen har rörelsen fått fortsätta att bedrivas där. Vid den officiella undersökning, som gjordes i Stockholm för ett par år sedan och som omfattade cirka 150 smidesverkstäder, konstaterades att de flesta av dessa »äro belägna i skjul och källarlokal som knappast kan betraktas som tillfredsställande, ja, i de flesta fall måste anses direkt undermåliga». Samma kan man säkerligen säga om en stor del av småindustriens och hantverkets lokaler i de centrala delarna av de flesta större städer.

Jag tror mig bestämt våga påstå, att det här föreligger ett eftersatt behov, som det är angeläget att snarast möjligt tillfredsställa, och därigenom blir den utredning som det här gäller av

stort värde. Den kommer att visa det faktiska behovet och säkerligen också vägar för frågans lösning.

Då det nu ser ut att lätta såväl vad gäller arbetskraft som byggnadsmaterial, är det angeläget att småindustriens och hantverkets lokalfrågor ägnas uppmärksamhet. Även om bostadsbyggandet alltjämt intar och bör intaga den främsta platsen, är det nödvändigt att verkstadslokalerna för de näringsgrenar det här gäller moderniseras och att alla de hantverkshus, som planeras ute i kommunerna, successivt kommer till stånd. För att bedöma angelägenhetsgraden av detta behov torde den utredning, som påbörjats men nu avbrutits, enligt min mening snarast böra slutföras.

I direktiven för nämnda utredning sades detta också ifrån. Man framhöll då, att frågan om hantverkets och småindustriens lokalförhållanden av flera skäl är både betydelsefull och angelägen. Med hänsyn till det akuta behovet att begränsa investeringarna är det emellertid mycket svårt att inom den närmaste framtiden företaga mera omfattande åtgärder för dess lösning. Då emellertid problemet i flera avseenden är av komplicerad natur, är det angeläget att det omedelbart påbörjas en planering, som kan göra det möjligt att, i den mån investeringsutrymmet ökar, successivt vidtaga alltmer verksamma åtgärder.

Jag vill, herr talman, göra gällande, att just investeringsutrymmet ger möjlighet till att inom den närmaste tiden vidtaga åtgärder för att förbättra dessa lokalförhållanden. Jag vill hoppas att statsrådet Ericsson ännu en gång överväger, om inte denna utredning kan fullföljas samtidigt med andra här pågående utredningar och överväganden, vilka statsrådet här omnämnde.

Härmed förklarades överläggningen avslutad.

Svar på fråga ang. utredningen av frågan om arbetarpensionering.

§ 6.

Svar på fråga ang. utredningen av frågan om arbetarpensionering.

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för handelsdepartementet, herr statsrådet ERICSSON, som anförde: Herr talman! Herr Königson har frågat mig, om jag delar den uppfattningen att frågan om arbetarpensioneringen är så betydelsefull, att den pågående utredningen om allmän pensionsförsäkring bör erhålla uppdrag att skyndsamt framlägga förslag härom.

Pensionsutredningen, som tillkallats den 28 januari 1947 för att verkställa utredning och avge förslag rörande ordnandet av en pensionering för anställda i privat tjänst, avgav den 12 oktober 1950 principbetänkande med förslag till allmän pensionsförsäkring. Sedan yttranden över betänkandet inhämtats från ett stort antal myndigheter och organisationer, var ärendet föremål för överväganden inom regeringen. Starka motiv ansågs därvid föreligga att införa en obligatorisk pensionsförsäkring så snart detta kunde ske utan att mer angelägna reformbehov åsidosattes. Uppenbart var emellertid att fortsatt utredning om en rad ekonomiska, organisatoriska och tekniska problem var erforderlig. Den 5 december 1951 tillkallades därför särskilda sakkunniga för att utarbeta slutligt förslag till allmän pensionsförsäkring med tillhörande författningstext.

Som svar på den ställda frågan vill jag i anslutning till det sagda uttala, att jag så till vida delar herr Königsons uppfattning, som jag finner det önskvärt och betydelsefullt att förslag till allmän pensionsförsäkring kan framläggas så skyndsamt som möjligt med hänsyn till ämnets omfattning och frågor- nas mycket komplicerade art.

Härpå yttrade

Herr KÖNIGSON (fp): Herr talman! Jag ber att få tacka handelsministern för det lämnade svaret.

2 — Andra kammarens protokoll 1953. Nr 5.

Huvudsyftet med min fråga var givetvis att få besked i denna för de flesta arbetare så betydelsefulla sak. Jag är också tacksam för det besked jag har fått, men jag hade hoppats, att det skulle ha innehållit ett löfte om att man kunde vänta ett försök att få den nu pågående utredningen avslutad innevarande år. Det är beklagligt att man säkerligen skall behöva vänta till nästa år, innan man får se resultatet av den pågående utredningen. I riksdagsberättelsen finns ingenting angivet om när den pågående utredningen väntas vara färdig med sitt arbete. Det säges endast att utredningen kommer att pågå även under 1953, och därför antar jag att man inte kan vänta sig något resultat förrän år 1954.

1947 års pensionsutredning behövde tre och ett halvt år för att komma fram till ett resultat av sitt arbete. Den nu pågående utredningen, som tillsattes i slutet av 1951, har emellertid hela det material att arbeta med, som den föregående utredningen har lagt fram. Jag tror att jag vågar säga, att det var ett mycket gott arbete, som denna utredning gjorde. Följaktligen kan jag inte se att det vore orimligt att begära, att den nu pågående utredningens arbete skall vara färdigt under innevarande år.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7.

Föredrogos var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionerna: nr 40, angående ersättning till V. G. G. Andersson m. fl.; och nr 41, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag;

till behandling av lagutskott propositionerna:

nr 42, med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 § 3 mom. samt 7 och 11 §§

Ändring i grundlagarna.

förordningen den 16 maj 1884 (nr 25) angående patent; och

nr 43, med förslag till förordning om ändring i förordningen den 3 maj 1946 (nr 175) med vissa bestämmelser rörande skadeståndsskyldigheten för förare av motorfordon, motorredskap och traktortåg, som tillhöra eller nyttjas av staten;

till bankoutskottet propositionen nr 44, med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 30 maj 1952 (nr 325) med särskilda bestämmelser om in- och upplåning vid centralkassa för jordbrukskredit; och

till statsutskottet propositionen nr 45, angående frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan.

§ 8.

Föredrogs och lades till handlingarna bankoutskottets anmälan jämlikt § 21 riksdagsstadgan, att till utskottet inkommit framställning från fullmäktige i riksgäldskontoret med förslag till ändring av avlöningsbestämmelserna för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän.

§ 9.**Ändring i grundlagarna.**

Föredrogs konstitutionsutskottets memorial nr 1, med uppgift å vilande förslag till ändring i grundlagarna.

Till grundlagsenlig behandling hade konstitutionsutskottet för riksdagen anmält de under sistförflutna fyraårsperiod jämlikt § 64 riksdagsordningen såsom vilande antagna förslag till ändring i rikets grundlag.

Efter anmälan av ärendet till handlingning yttrade herr TALMANNEN: Såsom kammaren finner, är detta memorial uppdelat i tio olika punkter. Varje punkt innehåller ett vilande grundlagsändringsförslag, som det enligt § 64 riksdagsordningen nu ankom-

mer på kammaren att slutligt pröva. Kammaren äger därvid att antaga eller förkasta varje förslag särskilt för sig. Däremot kan på grund av bestämmelse i nyssnämnda § 64 icke någon ändring göras i förslagen. Jag kommer således nu att framställa propositioner beträffande varje förslag särskilt för sig såsom ett helt betraktat.

Punkterna 1 och 2.

De under dessa punkter upptagna, såsom vilande antagna grundlagsändringsförslagen blevo av kammaren antagna.

Punkten 3.

Förslag till ändrad lydelse av § 53 regeringsformen samt § 36 mom. 1—2, § 44, § 55 mom. 2 samt §§ 59 och 63 riksdagsordningen.

Punkten föredrogs. Därvid anförde:

Herr HÅSTAD (h): Herr talman, mina damer och herrar! Det är ju inte så vanligt, att vilande grundlagsändringar blir föremål för debatt, när de efter nyvalet definitivt skall antas eller förkastas av kammaren. Många av de äldre i denna kammare erinrar sig dock säkerligen åtskilliga debatter, då den andra riksdagen i ordningen har gått till realprövning av frågan i enlighet med grundlagarnas syfte. För 20 år sedan avslogs också en vilande grundlagsändring. Det var ett förslag om en revision av § 60 i regeringsformen angående bevillningar, som då avslogs av denna kammare.

I dag har vi en fråga, som enligt min mening borde prövas en gång till. Den diskuterades mycket hastigt sent en natt för två år sedan, och det var inte många närvarande i kammaren under den debatten. Meningarna var mycket delade vid voteringen. Frågan gällde om man skall sammanslå beredningsutskotten eller inte.

Innan jag går in på nyssnämnda

Ändring i grundlagarna.

fråga skulle jag kanske få säga ett par ord om grundlagskomplexet i dess helhet. Vi kan konstatera, att de ändringar som denna gång föreslås, är relativt betydelselösa, i varje fall inte på något sätt omvälvande. Mestadels har det gjorts några sirater i grundlagen. Jag tänker därvid på sänkningen av valbarhetsåldern för förstakammarledamöterna från hittillsvarande 35 år till uppnådda 23 år. Det är ganska intressant att konstatera, att medan vi gör den föryngning utav oss själva, som vi kanske inbillar oss att denna grundlagsändring innebär, var det vid fjolårets höstval inte mer än en enda av de många nytillkomna ledamöterna, som ej fyllt 35 år, och denne man, doktor Helén, representant för ett ungdomsförbund, fyller snart i vår 35 år. Vi går alltså här mot en allmän höjning av riksdagsledamöternas genomsnittsålder, men vi bevarar ansiktet och skenet genom att sänka den teoretiska valbarhetsåldern.

Jag skall nu be att få säga ett par ord om sammansläendet av de båda beredningsutskotten, varigenom dessa får karaktären av ett ständigt utskott jämställt med konstitutionsutskottet, statsutskottet etc. Jag vill omedelbart säga, att jag inte heller finner denna ändring på något sätt särskilt omvälvande. Skulle man se frågan enbart så att säga ur rationaliseringssynpunkt, kan det vara ganska egalt, om man har de två nuvarande kammarutskotten eller om man sammanslår dem till ett nytt ständigt gemensamt. Man kan naturligtvis också taga upp till diskussion den utformning, som det nya grundlagsförslaget fått. Jag vågar på det bestämdaste hävda, att det är en ytterligt osystematisk formulering, som nu givits riksdagsordningen. Man behöver blott se på § 44.

Jag förstår att det kommer att sägas i debatten, att eftersom de flesta motioner väcks likalydande i bägge kamrarna är en enda behandling mest prak-

tisk. Framför allt går det mycket fortare än om varje kammare skulle behandla ärendena för sig. Jag vill då först fråga, om denna »forthet» verkligen är något ideal i och för sig. En riksdag har ju just till uppgift att pröva och granska frågorna så noggrant som möjligt. För mig framstår det inte alls som en motivering av bärande och imponerande slag, att man ytterligare skall påskynda proceduren. Vi får dock inte glömma att detta system, enligt vilket frågorna från beredningsutskott först behandlas av ett kammarutskott och sedan vandrar mellan kamrarna, har praktiserats i 85 år utan att man veterligen sett någon fara på taket. Samma system praktiseras ej blott för dessa utan för alla slags frågor i alla de länder som har tvåkammarssystem, t. ex. det engelska parlamentet, den amerikanska kongressen, det franska parlamentet o. s. v.

Om man skulle göra en allmän reflexion om beredningssättet i riksdagen skulle denna principiellt gå i en annan riktning än den som denna grundlagsändring närmast anvisar. Det var på sin tid önskligt, kanske nödvändigt, att i gemensamma utskott ha organ som överbryggade motsättningarna. När vi hade fyra stånd, som vart och ett drog åt sitt håll, måste man ha något gemensamt och sammanbindande. Det samma gällde när vi hade ett tvåkammarssystem, som kännetecknades av mycket stora politiska och sociala motsättningar emellan de båda kamrarna. Men sedan vi fått parlamentarism och en regering, som fullständigt dominerar och som i högsta grad har förvandlat riksdagens arbetssätt och dess funktion, måste väl intresset från riksdagens sida inte vara att ytterligare påskynda proceduren utan i stället att utnyttja de möjligheter som tvåkammarssystemet ger för att skänka ärendena en så grundlig beredning som möjligt. Detta synes mig vara fullkomligt logiskt, och i varje fall måste det ju vara ett in-

Ändring i grundlagarna.

tresse som vi som riksdagsmän bör ha när vi skall fylla vår uppgift att pröva frågorna.

Ändock är det ändå inte dessa synpunkter, som för mig är avgörande. Jag säger än en gång, att det från beredningssynpunkt trots allt inte kommer att spela så stor roll om man väljer det ena eller andra sättet. Det avgörande för mig är sysselsättnings-synpunkten. Om nu beredningsutskottet i andra kammaren med dess 20 ledamöter slås ihop med första kammarens beredningsutskott till ett gemensamt utskott om 12 + 12 ledamöter, innebär det att åtta ordinarie platser och sannolikt lika många suppleantplatser går förlorade för denna kammare. Det blir alltså nära ett tjugotal utskottsplatser, ordinarie eller suppleantplatser, färre för oss.

Herr talmannen, herr Hallén, jag och ett par andra tillhörde en kommitté, som hette 1946 års kommitté angående riksdagens arbetsformer. Där såg vi som en av våra centrala uppgifter att försöka ge ledamöterna, framför allt dem i denna numeriskt starkare kammare, ökad sysselsättning och bättre möjlighet att följa frågorna. Vi föreslog då en ökning av statsutskottet, större än den som sedan beslöts, vi föreslog en ökning av lagutskottens och bankoutskottets medlemstal, och vi föreslog just detta beredningsutskott på tjuugo ledamöter från andra kammaren. Det var åtta plus åtta platser, som där skulle ha ytterligare tillkommit i förhållande till den reform, som sedan beslöts av kammaren, som visade sig mindre mån att bereda sina medlemmar sysselsättning än denna kommitté var. Tar vi nu bort ytterligare åtta platser, blir resultatet av vårt beslut i dag att vi minskar antalet ordinarie platser i utskotten i förhållande till kommittéförslaget med 24 platser. Och vad är 24 platser, mina damer och herrar? Jo, det är en generation av nyvalda riksdagsmän efter fyra år. Det

är ungefär så många nyvalda, som genomsnittligt överlever nästa val, och det innebär följaktligen rent matematiskt, att den reform, som i dag skall beslutas, tillika med det beslut, som riksdagen fattade 1949, genomsnittligt kommer att dröja fyra år mer än nödvändigt för riksdagsledamöterna att få en ordinarie utskottsplats. Nu vet jag ju att det föreligger skillnader mellan partierna. Inom t. ex. folkpartiet, som haft framgångar vid 1948 och 1952 års val, har det givetvis varit mycket gynnsamma tider för nykomlingarna, när det gällt att få ordinarie mandat. Men går vi till andra partier, socialdemokratiska partiet, bondeförbundet eller högerpartiet, är ju förhållandena helt annorlunda. Jag vill också påpeka, mina damer och herrar, att det i dag finns åtskilliga i denna kammare från dessa tre partier, som ännu efter 18 riksdagar inte har fått en ordinarie sysselsättning — efter 18 riksdagar, alltså nästan vid den gräns där vederbörande skall få pension enligt riksdagsbestämmelserna! Jag vågar bestämt hävda att det inte finns ett parlament på jorden, som slösar så med sin arbetskraft som den svenska riksdagen. Här väljer folk personer med kunnighet på speciella områden, som representerar olika landsändar, erfarenhet och intressen i vårt oerhört avlånga, rikt differentierade land, och så får de gå här och vänta och vänja sig vid att sitta vid väggen. Till slut har så att säga deras personlighet smält bort, och de är kanske inte alls samma personer efter tio år som när de först valdes in.

Går vi till Norge, är alla ledamöter där omedelbart tillförsäkrade platser, och precis detsamma gäller i Finland, Schweiz och Amerika; de flesta där har dubbel arbetssysselsättning. Det engelska parlamentet har något annorlunda arbetsförhållanden, men det sammanhänger ju med att det centrala där är själva debatterna i parlamentet, som ju pågår varje dag, medan ut-

Ändring i grundlagarna.

skottsarbetet spelar en underordnad roll.

Det är väl också en stor fördel här, att vi har så många suppleantplatser till vårt förfogande, d. v. s. att många ledamöter inte behöver absolut binda sig att endast vara suppleanter och sitta vid väggen i ett utskott utan att de i enlighet med sina intressen och den sakkunskap de kan företräda också kan få tillfälle att följa frågorna i ett annat utskott, åtminstone under de första åren, då vederbörande ännu inte har vunnit någon ordinarie sysselsättning.

Om vi bortser från utrikesutskottet, vars ledamöter ju är mycket litet be- tungade i denna sin egenskap och dub- blerar sitt arbete där med arbete i andra utskott, är det för närvarande 97 ordi- narie utskottsplatser i denna kammare — då räknar jag även med berednings- utskottets 20 ledamöter. Nu skulle det alltså bli 89, och jag måste säga: Är detta den reform som vi verkligen öns- skar? Har andra kammaren något in- tresse av att ta ett steg i denna rikt- ning? Jag tycker tvärtom, att vi skulle göra allt för att försöka i de olika ut- skotten få in så mycket intresse, så mycken specialkunskap, som finns här ibland alla våra ledamöter. Jag måste därför säga, herr talman, — och det är det som givit mig anledning att än en gång ta upp denna fråga — att jag fin- ner denna reform vara en reform i ab- solut felaktig riktning, en reform som andra kammaren inte kan ha ett spår av intresse för. Det kan hända att den rationaliserar något av utskottsarbetet, men det är inte heller någon rationali- sering som är nödvändig, ty även ratio- naliseringen är enligt min mening ett tvivelaktigt framsteg.

Vad som här egentligen sker genom den motion, som herr Edberg för två år sedan väckte, det är att vi lockoutar åtta ordinarie plus åtta suppleanter från utskottsarbetet. Det är, tycker jag, ett hån emot den princip, som man inte

minst från herr Edbergs eget parti har kämpat för, nämligen den jämna och fulla sysselsättningen. Vi unnar inte oss själva denna fulla sysselsättning, men vi tömmer bläckhorn på bläckhorn för samma princip när det gäller arbets- marknaden i övrigt. Jag uppskattar mycket herr Edbergs arbete på olika fronter och hans allmänna idealitet, men jag kan ändå inte undgå den re- flexionen, att detta ämne är för litet och för praktiskt för herr Edbergs pla- netariska begåvning. Denna fråga måste lösas efter helt andra synpunkter än dem man här tidigare har anlagt.

Jag kan därför, herr talman, inte komma till något annat resultat än att andra kammaren bör stanna för att av- slå utskottets förslag i denna del. Det skulle ju ändå inte innebära att andra kammaren därigenom bleve jämnställd med den fåtaliga första kammaren. Vi kommer ju ändå, så länge antalet ordi- narie ledamöter i de ständiga utskotten från båda kamrarna skall vara detsam- ma, i ett sämre läge än första kamma- ren.

Jag talar här inte alls för egen del eller på grund av missnöje med mina tidigare riksdagsår. Men jag vill såsom en representant för dem inom denna kammare, som numera är litet äldre i fråga om riksdagsår, säga att jag tye- ker att vi äldre inte har någon anled- ning att inte ge nykomlingarna en fair chance att följa riksdagsarbetet från så många olika perspektiv som möjligt. Skulle jag vara i nykomlingarnas ställe skulle jag absolut tillhöra dem som måste säga sig, att denna reform omöj- ligen kan uppfylla den beskrivning som riksdagsordningen § 38 har på grund- lagsändringar, nämligen att de skall vara »högst nödiga eller nyttiga». Det- ta är en onödig och onyttig reform, enligt min mening högst onödig och högst onyttig, och därför vill jag åt- minstone för min egen samvetsfrids skull yrka avslag på punkten 3 i ut- skottets förslag.

Ändring i grundlagarna.

Herr HALLÉN (s): Herr talman! Jag får väl hoppas att herr Håstad nu har vunnit den sinnesfrid, som han anser är nödvändig, genom att han får ställa detta avslagsyrkande, om vars framgång jag tror att han inte har så förfärligt stora förhoppningar.

Man får vara försiktig, så att man inte bevisar för mycket, och jag tror att kammaren har fått det intrycket, när den har hört herr Håstads ivriga och delvis indignerade anförande. Kammaren är nog ganska oberörd av dessa skräckmålningar, som han har framställt. Han uttalar sig för den fulla och jämna sysselsättningen — jag förmodar att detta skall bli hans politiska signal över huvud taget, att alltid kämpa för den fulla sysselsättningen — och han målade ett arbetslöshetens spöke, som jag tror att kammaren känner sig ganska kallsinnig och likgiltig inför. Herr Håstad uppfattade det på det sättet, att de som inte blivit mer än suppleanter — och en del kanske inte ens blir det — är dömda till överksamhet i utskottet. Det är visserligen sant att det finns utskott som är ganska byråkratiska och som inte släpper fram suppleanterna — och det anser jag är felaktigt — men jag vågar påstå att det utskott, som jag har äran att tala för, i verkligt god mening försöker tillämpa demokratin, så att suppleanterna så mycket som möjligt skall få rycka in och tjänstgöra för de ordinarie, framför allt på ämnesområden som de är väl inne i och som de speciellt behärskar. Gör man det, tror jag inte att det är så farligt med den bristande sysselsättningen.

Sedan kanske man också vågar säga att kammarens ledamöter har många olika kynnen. Det finns många som inte har speciella anlag för att gräva ned sig i utskottsarbete, och om några skulle vara utan detta arbete är det kanske därför inte någon så stor riksolycka som herr Håstad föreställer sig. Det blir i alla fall ytterst få.

Det är också att lägga märke till att

herr Håstad med mycket lätt hand far över de olägenheter som den nuvarande dubbelbehandlingen inom de två utskotten innebär, och om kammaren har tid att ägna mer uppmärksamhet åt denna fråga vill jag rekommendera den att titta på 1951 års utskottsutlåtande i ärendet. Vi skall inte tro att herr Håstad representerar någon starkare opinion. Han var alldeles ensam vid den förra behandlingen av frågan. Inte ens hans egna partivänner stödde honom på denna punkt. Det behöver inte vara fel, ty herr Håstad kan säga som Ibsen: Ensam är stark. Men den reservation som han den gången skrev var betydligt mjukare och mildare än hans anförande i dag. Då hyste väl herr Håstad förhoppningar om bifall, men nu har han väl tappat dessa förhoppningar, och då kan han bränna sina skepp och rulla upp dessa skräckmålningar inför kammaren.

Jag tror att jag gör kammaren en tjänst genom att inte upprepa den motivering, varom utskottets alla ledamöter utom herr Håstad enade sig vid 1951 års riksdag, utan bara hänvisa till densamma. Jag ber att få yrka bifall till det vilande grundlagsförslaget.

Herr HÅSTAD (h): Herr talman! Konstitutionsutskottets ärade ordförande tar med något lätt hand på detta problem, och jag är så mycket mera förvånad över att han gör detta som han i den kommitté av år 1946, som även han var ledamot av, biträdde just hela detta sysselsättningsprogram, som denna kommitté framlade. Om jag inte har lika lätt att svänga som herr Hallén har, så anser jag inte att detta i och för sig bevisar att herr Hallén har rätt och jag har fel.

Dessutom har jag inte alls tagit med särskilt lätt hand på saken. Jag har lagt fram siffror, och siffrorna står sig. Det blir åtta ordinarie platser mindre och dessutom ett visst antal suppleantplat-

Ändring i grundlagarna.

ser mindre; eftersom antalet suppleantplatser inte är fixerat i grundlagen kan man inte säga om det blir åtta eller tio suppleantplatser färre, men det blir ett tal däromkring.

Över huvud taget tycker jag att denna grundlagsändring berör en så pass viktig fråga för andra kammaren, att man kan diskutera den på sakligt sätt. Jag har inte alls tagit tillbaka någon uppfattning. Det finns ingen skillnad mellan den reservation som jag skrev 1951 och den uppfattning som jag har i dag. Jag läste verkligen för en halvtimme sedan min reservation från år 1951; jag har haft samma uppfattning år 1946, då jag motionerade om tillsättande av kommittén, år 1947 i kommittén och år 1951 i utskottet, som jag har i dag.

När herr Hallén så oerhört triumferande gör ett nummer av att jag var ensam reservant i utskottet 1951, kanske jag kan be att få tala om, att utskottet redan hade fattat beslut när jag kom in i utskottet och så att säga i nåder fick tillfälle att göra ett uttalande i efterhand. Den som vet hur starkt byråkratiska arbetsmetoderna i detta hus är vet också, att det inte är lätt att få ett utskott att ändra mening, sedan detta deciderat tagit ståndpunkt. Jag vet emellertid mycket väl, att många av dem som då deltog i beslutet efteråt sade, att nog fanns det andra synpunkter att anlägga på frågan än dem som då fått fälla utslaget. Jag bryr mig inte om att jag är ensam i dag. Jag var inte ensam i riksdagen 1951 den kväll då frågan debatterades. Det var många, som då stod på samma sida som jag även från det parti som herr Hallén representerar.

För mig är det enda väsentliga det, att jag anser att den person, som väljs till riksdagsman och som har fullmakt härpå av svenska folket, skall så fort som möjligt få tillfälle att bänka sig framme vid utskottsbordet och fullmyndigt verka i detta hus. Det är det enda

intresse jag förfäktar. Om det sedan i något utskott praktiseras den formen, att den ordinarie ofta träder tillbaka till förmån för suppleanten, så är det en sak, som inte är en grundlagsfråga. Men i dag har vi att göra med grundlagen, och då är det uppenbart, att det föreliggande förslaget medför en försämring av arbetsmöjligheterna för andra kammarens ledamöter. Det är obestridligt. Det bevisas av de anförda siffrorna. Herr Hallén kan inte på något sätt vinka bort detta.

I och för sig skulle den radikala vägen vara att gå in för det norska systemet och se till att var och en, som satt i denna kammare, skulle få en ordinarie sysselsättning som utskottsledamot. Men då vi är så bundna av svensk författningstradition som vi är finns det ingen möjlighet att göra denna reform. Men även om man inte kan göra en dylik reform så radikalt som i andra länder kan man göra det bästa möjliga av den situation som föreligger. Det har jag velat göra, och det ville även herr Hallén i den kommitté angående riksdagens arbetsformer, i vilken herr Hallén var med. Att herr Hallén sedan har kommit till en annan uppfattning kan jag inte förklara.

Låt mig emellertid till sist, mina damer och herrar, säga ännu några ord om själva beredningssättet. Om vi har ett tvåkammerssystem, så är det inte meningen att man skall utplåna det genom att få allting omedelbart tillrättat, som om det vore ett enkammersystem. Om det skall finnas något ideal, så är det att man skall till fullo utnyttja de bägge kamrarna. Det ville man göra tidigare, när det gällde de frågor som kom till tillfälligt utskott, genom att behandlingen gjordes successiv i dessa frågor; d. v. s. motionen prövades först av en kammare och sedan av medkammaren, där nya synpunkter kunde göra sig gällande. Då menar herr Hallén: Denna process skulle väl i så fall också kunna tillämpas beträffande frågor,

Ändring i grundlagarna.

som kommer till statsutskottet, bevillningsutskottet etc. De frågor, som där behandlas, är ju viktigare, där skulle det alltså finnas ett behov av en sådan process. Teoretiskt och i och för sig skulle detta helt visst inte vara skadligt. Men det finns en mycket stor skillnad mellan de frågor, som går till ständigt utskott, och dem, som går till tillfälligt utskott, numera beredningsutskott. Beredningsutskottens kompetens avser bara frågor, som är framförda genom motioner och beträffande vilka vi ju inte kan begära, att motionärerna skall kunna leverera fullständiga utredningar. En fråga, som upptages i en proposition, har däremot ofta tidigare varit behandlad i riksdagen i ett beredningsutskott. Sedan har det ofta nog varit en stor utredning i en kommitté, myndigheter har blivit hörda, och frågan har behandlats i regeringen. Ärendet är sålunda berett på ett helt annat och grundligare sätt. Däremot när det gäller motioner, som går till beredningsutskott, har man ett material, trots infordrade yttranden, som inte alls är genomarbetat på samma sätt. Enligt min mening måste det vara en utomordentlig favör för denna kammare, om 26 ledamöter får deltaga i frågans behandling i stället för bara tolv med hänsyn till vårt lands, som jag sade, ytterst skiftande sociala, geografiska och ekonomiska förhållanden, för att inte tala om de rent partipolitiska. Jag vågar därför ännu en gång, herr talman, bestämt hävda, att mitt yrkande är välmotiverat inte bara med hänsyn till riksdagsmännens rätt utan också för att komma närmare en mera rationell lösning av våra arbetsproblem än den som herr Hallén gav uttryck åt i sitt anförande.

Herr HALLÉN (s): Det är visserligen sant, herr talman, att både herr Håstad och jag i 1946 års sakkunnigutredning hade förordat den anordning som vi redan haft med dubbla bered-

ningsutskott, men om herr Håstad inte är känslig för erfarenhetens synpunkter så vill jag vara det. När vi hört av ledamöterna i båda kamrarnas beredningsutskott vilka olägenheter som denna dubbelbehandling leder till, är man inte sämre människa än att man kan vidta en ändring. Vi har redan gjort andra ändringar i det förslag som vi framlade i 1946 års betänkande.

Sedan tycks herr Håstad förvärra det för sig ju längre han håller på, därför att nu ger han sig också in på att nästan försvara denna dubbelbehandling. Han säger att man inte skall utplåna karaktärsskillnaden mellan kamrarna eller rent av utplåna tvåkammerssystemet. Då bleve konsekvensen, att vi skulle gå tillbaka till de tillfälliga utskotten på den tid vi hade fem tillfälliga utskott i andra kammaren och två i första med allt det trassel och den tidsspillan som detta medförde. Då kommer man till irrationella former. Och med herr Håstads resonemang kan man t. o. m. börja hävda att man borde ha ett särskilt konstitutionsutskott för första kammaren och ett för andra o. s. v.

Nu menar jag inte att detta är det väsentliga för herr Håstad. Det väsentliga för honom är att han är rädd för att det skall vara folk i riksdagen som inte har tillräckligt arbete. Detta är emellertid, herr Håstad, inte en formell utskottsvalfråga, utan det är en ambitionsfråga, och ledamöterna lär nog själva känna till att ju starkare ambition de har desto mera blir de överhopade med arbete vare sig de sitter som suppleanter i ett utskott eller inte.

Jag tror att herr Håstads farhågor är överdrivna och att han skjuter alldeles över målet.

Herr HÅSTAD (h): Herr talman! Jag måste ännu en gång påpeka att jag anser det inte vara någonting ur riksdagssystemets synpunkt oförmånligt om två beredningsutskott framträder med nå-

Ändring i grundlagarna.

got olika uppfattning. Jag anser tvärtom och vill hävda, att vi har två kamrar just för att olika synpunkter skall komma fram. Därför är jag alldeles okänslig för den idé som herr Hallén förfäktar, nämligen att därför att vi har tvåkammerssystem skall vi prompt ha så stor likhet i prövningen som möjligt och göra denna så hastig, lättvindig och bekväm som tänkas kan. Jag har en rakt motsatt uppfattning. De uppgifter som riksdagsmännen har sig förelagda, bör de ta så allvarligt på som möjligt.

Sedan vill jag tillägga, för att inte något missförstånd skall uppstå, att jag aldrig påyrkat att vi skall frångå gemensamhetsprincipen inom de ständiga utskotten, ty denna är tradition. Men jag kan inte se att det finns några skäl att införa samma system beträffande frågor som går till beredningsutskott, just med hänsyn till den olikartade karaktären av dessa frågor, som jag försökte närmare karakterisera i mitt förra anförande.

Efter härmed slutad överläggning framställde herr talmannen propositioner dels på antagande av nu ifrågavarande grundlagsändringsförslag dels ock på förkastande därav; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Håstad begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren antager det grundlagsändringsförslag, som finnes infört under punkten 3) i konstitutionsutskottets memorial nr 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren förkastat ifrågavarande förslag.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropo-

sitionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom uppresning; och befanns därvid flertalet av kammarens ledamöter hava röstat för ja-propositionen, vadan kammaren antagit det under punkten 3) intagna grundlagsändringsförslaget.

Punkterna 4—10.

De vilande grundlagsändringsförslagen antogos.

§ 10.

Föredrogos vart för sig:

statsutskottets utlåtanden:

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1953/54 till oförutsedda utgifter;

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag för budgetåret 1953/54 till avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster; och

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1953/54; samt

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordning-

Fortsatt giltighet av lagen den 29 juni 1945 om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, m. m.

en den 11 maj 1951 (nr 230) med provisoriska bestämmelser om särskilda investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar; och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 22 april 1949 angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift.

Kammaren biföll vad utskotten i dessa utlåtanden och betänkanden hemställt.

§ 11.

Föredrogs vart för sig och lades till handlingarna första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; samt

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

§ 12.

Föredrogs första lagutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 april 1949 (nr 164) med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål, m. m.

Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 13.

Fortsatt giltighet av lagen den 29 juni 1945 om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, m. m.

Föredrogs första lagutskottets utlåtande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 juni 1945 (nr 520) om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, m. m.

Utskottets hemställan föredrogs; och yttrade därvid

Herr DICKSON (h): Herr talman! Den här föreliggande frågan har behandlats flera gånger i riksdagen, och många har uttalat olust över sakernas tillstånd i samband därmed.

Jag skall nu inte ställa något yrkande, men jag kan ändå, herr talman, inte underlåta att påpeka, att de beslut vi fattade omedelbart efter kriget under de stämningar som då rådde inte alltid håller måttet inför ett kallt bedömande i dag. Jag är säker på att de ämbetsmän, som handlagt dessa mycket delikata angelägenheter, handlat efter bästa förmåga och med stor skicklighet. Men det har nog inte kunnat undvikas ändå att fel begåtts. Själva principen har för övrigt varit rätt tvivelaktig. Detta innebär att vi här i Sverige lagt beslag på och avyttrat personers egendom med den moraliska bakgrunden, att dessa personer sedermera skulle få ersättning av ockupationsmakterna eller snarare att dessa ockupationsmakter skulle sörja för att vederbörande finge ersättning. Nu kan det väl hända att här kan komma människor och säga till oss här i Sverige: Vart har min egendom tagit vägen? Och vi måste då svara: Er egendom har vi sålt, och ni får vända er till tyska staten för att få ersättning för den. Svenska staten har ordnat så, att de allierade garanterar att Ni får ersättning. Men då säger kanske denne person: Jag vill inte ha pengar, jag vill ha tillbaka min egendom.

Jag kan inte komma ifrån, att den personen har rätt att få detta. Vi lever i ett rättssamhälle, och det är angeläget att vi inte går vid sidan om vad som är rätt och riktigt.

Här har en nation kommit i skottgluggen. Det var en nation, som i många stycken var ideologiskt belastad, men vi känner till att i här förevarande sammanhang sådana avyttringar gjorts

Interpellation ang. import av matpotatis från Danmark.

här i Sverige, vilka varit av så gammalt datum, att ordet nazism ännu inte var uppfunnet, då fånet gjordes.

Herr talman! Vad jag här egentligen ville säga är, att vi nog måste förnya denna lag, när vi har trampat på så länge med den, men att det också är angeläget att de myndigheter, som sysslar med dessa ting, iakttar allra största varsamhet och att det också lämnas möjligheter, om sådana krav uppställs, som jag för ett ögonblick sedan skisserade, att ta upp frågan på nytt och se, om verklig gottgörelse kan lämnas från svensk sida. Vi måste vara angelägna om att hålla på vår kvalitet som rättsstat. Det är därför jag här har tagit till orda.

Herr talman! Jag har intet yrkande.

Häruti instämde herr *von Seth* (h).

Vidare anfördes ej. Kommaren biföll utskottets hemställan.

§ 14.

Föredrogos vart efter annat:

andra lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 10 § 1 mom. sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321);

tredje lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 7 kap. 24 § vattenlagen; och

jordbruksutskottets utlåtande nr 2, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53, såvitt propositionen avser jordbruksärenden.

Kammaren biföll vad utskotten i dessa utlåtanden hemställt.

§ 15.

Interpellation ang. import av matpotatis från Danmark.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr NILSSON i Bästekille (h), som anförde: Herr talman! Enligt uppgifter överväges för närvarande import av matpotatis från Danmark. Dessa uppgifter har medfört oro hos landets potatisodlare; bl. a. har Hallands potatisodlarförening i en framställning anfört, att en tredjedel av den halländska matpotatisen fortfarande ligger osåld.

En import av matpotatis synes mig, med hänsyn till att årets skörd av den varan inte obetydligt översteg förra årets skörd, vara obefogad. Ökningen av årets skörd torde således mer än väl uppväga den import av 10 000 ton dansk potatis, som ägde rum förra året. Därtill kommer, att gjorda undersökningar visar en bättre genomsnittskvalitet på årets skörd. Eftersom något behov av importerad potatis ur försörjningssynpunkt följaktligen inte torde föreligga, skulle en eventuell import endast få prissänkningseffekt. Det synes mig i detta sammanhang vara angeläget att framhålla, att den svenska potatisodlingen framför allt bedrivs vid de mindre jordbruken och där på sådana mindre goda jordar, som i stort sett endast lämpar sig för potatisodling. En sänkning av priset på matpotatis skulle, med hänsyn till småbrukens redan nu dåliga inkomstförhållanden, få en mycket ogynnsam verkan för producenterna. Det skulle försvåra de ansträngningar som nu göres för att få fram en bättre kvalitet på den svenska matpotatisen och kanske även innebära, att potatisodlingen inskränktes. De gällande priserna på svensk matpotatis synes mig inte heller motivera en import endast för att få fram ett lägre pris.

Arbetet på att få fram en svensk kvalitetspotatis fortgår intensivt, och två kommittéer undersöker för närvarande möjligheterna att få till stånd en kontrollapparat för att övervaka att kvalitetsbestämmelserna efterföljes. För att detta arbete skall lyckas är det angeläget att inte störa marknaden vid

Interpellation ang. resekostnadsbidrag ur postverkets understödskassa för resor till privatägda turistanläggningar.

varje tillfälle då priserna på utländsk potatis är lägre än de svenska. Det är enligt min mening betydelsefullt, att statsmakterna söker stödja dessa försök, eftersom det är ett gemensamt intresse för både producenter och konsumenter att få fram en förstklassig svensk potatis.

En möjlighet att stödja försöken att få fram bättre inhemsk matpotatis synes mig vara att — om import är nödvändig — införa en importavgift på potatis. Importavgiften borde då fastställas till ett sådant belopp, som ungefär motsvarade merkostnaden för framställande av potatis jämförbar med den bästa danska.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framställa följande frågor:

1. Har herr statsrådet sin uppmärksamhet riktad på frågan om en eventuell import av dansk matpotatis med de följder en sådan import skulle få för den svenska potatisodlingen?

2. Har herr statsrådet för avsikt att vidtaga några åtgärder med anledning härav?

Denna anhållan bordlades.

§ 16.

Interpellation ang. resekostnadsbidrag ur postverkets understödskassa för resor till privatägda turistanläggningar.

Ordet lämnades på begäran till

Herr **AGERBERG** (h), som yttrade: Herr talman! I Kungl. Maj:ts proposition nr 32 vid 1951 års riksdag föreslogs, att användningen av postverkets understödskassa skulle vidgas till att avse, förutom som tidigare understöd till änkor och barn efter postverkets anställda, understöd till semesterhems-

verksamhet för verkets personal. I samband därmed föreslogs, att ett engångsbelopp av intill 750 000 kronor av kassans tillgångar skulle få disponeras för nyanskaffning och utrustning av två eller tre semesterhem. Riksdagen tillstyrkte den föreslagna ändringen.

Departementschefen framhöll i propositionen, att bidrag borde få lämnas såväl till semesterhemens drift som till resekostnader till dessa. Intill dess att planerade förvärv av nya semesterhem hunnit genomföras, och i någon mån även därefter, borde motsvarande bidrag kunna lämnas till för verkets personal avsedd och organiserad semesterverksamhet i andra former. Som exempel nämndes bl. a. de särskilda vintersemesteranläggningar, som ordnats av postverkets idrottsförbund.

Numera har av det anslagna engångsbeloppet en betydande del tagits i anspråk för förvärv av ett semesterhem i Tällberg. Resebidragsverksamheten har emellertid också utvecklats, och rätten till dylikt bidrag har utsträckts till att gälla för resor icke blott till postens och andra personalorganisationers semesterhem utan även sådana turisthotell och pensionat som tillhör Reso, Skidfrämjandet och Svenska turistföreningen. Däremot har icke de enskilda företag, som tillhör Svenska turisthotellens riksförbund, till vilket även Skidfrämjandet är anslutet, upptagits i förteckningen över anläggningar, till vilka personalen kan resa för att rätt till resebidrag skall föreligga. Då bidraget uppgår till 90 procent för ensamstående och 70 procent för familjer med barn måste detta i realiteten ha till följd, att de privata företagen knappast kan räkna med att de vid posten anställda skall besöka deras anläggningar. Detta innebär att de privata företagen här icke kan konkurrera på samma villkor som de ovan nämnda organisationerna, vilka dessutom för sin verksamhet delvis erhåller medel

Interpellation ang. förslag till 1953 års riksdag i syfte att undvika skärpning av förmögenhetsbeskattningen.

från staten. Några som helst fördelar ur personalens synpunkt synes mig icke kunna uppnås med den nu gällande ordningen. Tvärtom måste det för dem vara av intresse att ha ett så stort urval som möjligt av turistanläggningar, till vilka de kan resa med bibehållande av rätten till resekostnadsbidrag.

Under återopande av vad jag ovan anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få rikta följande fråga:

Är statsrådet villig medverka till att sådana åtgärder vidtages, att inom ramen för tillgängliga medel resekostnadsbidrag ur postverkets understöds-kassa även utbetalas för resor till privatägda turistanläggningar?

Denna anhållan bordlades.

§ 17.

Interpellation ang. förslag till 1953 års riksdag i syfte att undvika skärpning av förmögenhetsbeskattningen.

Herr JANSSON i Benestad (bf) erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! De av 1952 års riksdag antagna inkomst- och förmögenhetsskatteskalorna skall i vad gäller den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten träda i kraft först den 1 januari 1954 och tillämpas på under år 1953 förvärvat inkomst eller behållen förmögenhet.

Härigenom kommer vad gäller förmögenhetsskatten att inträffa, att den genom 1952 års fastighetstaxering vidtagna höjningen av fastighetsvärdena medför en stegring av förmögenhetsbeloppet utan att den lindring i förmögenhetsbeskattningen genomföres, som skulle skett, därest den av riksdagen antagna förmögenhetsskatteskalen tillämpats. Den sänkning av förmögenhetsskatteskalen som företogs motiverades bl. a. med att sänkningen skulle

uppväga den genom fastighetsvärdets stegring siffermässigt uppkomna förmögenhetsökningen.

Då såsom ovan nämnts den nya förmögenhetsskatteskalen icke tillämpas vid årets taxering, avseende 1952 års inkomst, inträder härigenom en avsevärd skatteskräpning för förmögenhetsägarna under året. Såsom exempel kan anföras, att en fastighetsägare, som fått taxeringsvärdet å sin fastighet höjt från 30 000 kronor, vilket belopp hittills varit skattefritt, till 50 000 kronor, nu får erlægga en förmögenhetsskatt av 120 kronor, eller att en jordbrukare, som fått sitt fastighetsvärde höjt från 100 000 kronor till 150 000 kronor och som förut erlade en årlig förmögenhetsskatt av 420 kronor, för innevarande år har att erlægga en sådan skatt på icke mindre än 920 kronor.

Då särskilt fastighetsägarna genom detta förhållande kommer att i stället för en väntad skattelindring få vidkännas en avsevärd skattehöjning, synes det vara fullgoda skäl för att riksdagen beslutar att vidtaga åtgärder för att åstadkomma sådana förhållanden, att någon skatteskräpning icke i dessa fall kommer att äga rum. Detta kan ske genom beslut av riksdagen, att den år 1952 beslutade förmögenhetsskatteskalen skall tillämpas vid 1953 års taxering eller eventuellt, att det före 1952 gällande fastighetsvärdet skall ligga till grund för förmögenhetsberäkningen vid 1953 års taxering.

På grund av vad jag här anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa följande fråga:

Har herr statsrådet för avsikt att vid innevarande års riksdag framlägga förslag i sådan riktning, att den utgående förmögenhetsbeskattningen under år 1952 icke kommer att skärpas?

Denna anhållan bordlades.

Interpellation ang. körkortsbestämmelserna för sockersjuka personer.

§ 18.

Interpellation ang. körkortsbestämmelserna för sockersjuka personer.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Fru ERIKSSON i Stockholm (s), som yttrade: Herr talman! Vid fjolårets riksdag behandlades en motion om ändrade bestämmelser beträffande körkort för sockersjuka med ögonförändringar. Allmänna beredningsutskottet ansåg det angeläget, att det inom ramen för vad trafiksäkerheten kräver lämnades möjligheter även för denna grupp sockersjuka att erhålla tidsbegränsade körkort. Mot medicinalstyrelsens avstyrkande ville man emellertid ej tillstyrka en sådan ändring, innan en planerad medicinsk undersökning av ögonförändringarna hos sockersjuka kommit till stånd.

Ögonförändringar förekommer hos ett stort antal diabetiker utan att detta medför synförsämring. Nu förvägras emellertid även sockersjuka med full synförmåga körkort, om det finns någon liten blödning. Material för en undersökning, som skulle klarlägga förloppet av näthinneblödningarnas inverkan på synförmågan hos sockersjuka — en sådan som utskottet efterlyste och medicinalstyrelsen tänkt sig — har under lång tid samlats i huvudsak från det sjukhem, som numera övertagits av Diabetesstiftelsen i Stockholm. Detta omfattande material för en vidare forskning på diabetesområdet torde utan allt för omfattande bearbetning redan nu ge hållpunkter för en revidering av körkortsbestämmelserna för de sockersjuka.

Med stöd av det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få rikta följande fråga:

Är statsrådet beredd att med ledning av nämnda undersökning ompröva de

sockersjukas körkortsfråga och bringa den till en modern lösning?

Denna anhållan bordlades.

§ 19.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från statsutskottet:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1953/54 under första huvudtiteln, avseende anslagen till hov- och slottsstaterna; och

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde; samt

från bevillningsutskottet:

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 11 maj 1951 (nr 230) med provisoriska bestämmelser om särskilda investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar; och

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 22 april 1949 angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift.

Vidare anmäldes och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 15, angående ändrad lydelse av § 9 riksdagsordningen;

nr 16, angående ändrad lydelse av § 7 mom. 2 riksdagsordningen;

nr 17, angående ändrad lydelse av § 53 regeringsformen samt § 36 mom. 1—2, § 44, § 55 mom. 2 samt §§ 59 och 63 riksdagsordningen;

nr 18, angående ändrad lydelse av § 70 mom. 1—2 riksdagsordningen;

nr 19, angående ändrad lydelse av dels §§ 4, 5 och 28 regeringsformen, dels ock 7 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen;

nr 20, angående ändrad lydelse av 12 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen;

nr 21, angående ändrad lydelse av § 53 riksdagsordningen;

nr 22, angående ändrad lydelse av § 13 och § 15 mom. 2—3 riksdagsordningen;

nr 23, angående ändrad lydelse av § 36 mom. 6 riksdagsordningen; och

nr 24, angående ändrad lydelse av § 55 mom. 1 riksdagsordningen.

§ 20.

Anmäldes följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner, nämligen

nr 438, av herrar *Johansson* i Stockholm och *Hagberg* i Stockholm, i an-

ledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 35, med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 21 mars 1952 (nr 98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål; samt

nr 439, av herrar *Carlsson* i Bakeröd och *Larsson* i Hedenäset, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 36, med förslag till lag angående ändring i lagen den 26 juli 1947 (nr 530) om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn.

Dessa motioner bordlades.

§ 21.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 3.58 em.

In fidem
Gunnar Britth.